SVOBODNA SLOVENIJA

AÑO XXXIV (28)
Štev. (No.) 34

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES
21. avgusta 1975

Argentinska kriza

Argentina se je znova znašla na križišču. Kot že mnogokrat v svoji zgodovini, vendar to pot verjetno v okoliščinah, ki označujejo to krizo kot edinstveno v njeni zgodovini. Krize nihče ne zanika, saj je ni mogoče spregledati, pa naj bo slepota še tako velika. Vsaka politična in gospodarska skupina pa ima o vzrokih svoje različno mnenje in svoj recept za izhod iz nje.

Dejstva so enostavna: v zunanjem oziru se je država znašla pred precejšnjim upadom svojega izvoza; praktično so izginile rezerve deviz; istočasno pa je zapadel rok za poravnavo raznih zunanjih dolgov, katerih višina niti ni točno znana v javnosti, ki pa krepko presega trenutno zmogljivost usahlih državnih deviznih rezerv. Ta položaj je enostavna posledica negospodarskega (da ne rečemo kriminalnega) postopanja raznih ekonomskih skupin, ki so bile odgovorne za ta resor, ki jim pa blagor države ni pomenil nič.

Še težji je notranji položaj, kljub temu, da je dežela na naravnih dobrinah tako bogata, kot le malokatera na svetu. Podkupovanja, neresnost v gospodarstvu, nedelavnost, vse je vodilo v sedanji položaj, ko inflacija presega vse dosedaj poznane meje, ko podjetja zapirajo vrata, ker ne zmorejo kriti svojih obveznosti, ko se brezposelnost pojavlja s tako silo, da vzbuja skrb v najbolj optimističnih krogih.

Vsemu temu je treba dodati še politično krizo, ko je vladna stranka notranje razdeljena v razne struje in strujice; ko opozicija ni zmožna napraviti reda po lastni iniciativi; ko vsi le kritizirajo, nihče pa ne išče konkretnih rešitev; ko je k vsem tem zlom treba prišteti še pogubno delovanje gverile, ki v tem kalnem morju meče svoje oportunistične trnke.

Zadnje čase je v državi nastala polemika glede izvora krize. Vzroki so gospodarski, so trdili eni ko so kazali na politično krizo. Vzroki so politični, so govorili drugi in tako razlagali gospodarsko krizo. Vendar ne eni, ne drugi niso imeli prisebnosti, da bi priznali resnico. Prva je bila katoliška Cerkev, ki je že pred letom v pismu škofovske konference pokazala na vsevrstno korupcijo, ki se je razpasla med narodom. Isti koncept je pred kratkim ponovil predsednik te konference, ko je v pismu zatrdil, da je vzrok krize moralnega izvora. V enakem smislu vedno bolj pogosto vstajajo glasovi, ki kažejo na nemoralo, kot na glavni vzrok težkega položaja, v katerem se nahaja država.

Ta nemorala se kaže v raznih oblikah. Kot špekulacija v prekupčevanju, katere posledica je, da (v pričakovanju boljših cen) določenih izdelkov sploh ni dobiti na trgu; včasih primanjkujejo celo bistvene prvine za industrijsko proizvodnjo. Ta špekulacija ima večkrat sokrivce v najvišjih krogih. Nemorala se kaže tudi v nedelavnosti: delavci izostajajo z dela pod katerokoli pretvezo. V nekaterih podjetjih ta izostanek doseže včasih višino 30%. Položaj, že prej težak, je zaostril še zakon o delavskih pogodbah, ki je bil prikazan kot ena največjih delavskih zmag v Argentini in na svetu, ki pa po drugi strani daje nezasluženo potuho tistim delavcem, ki zakon izkoriščajo v zadoščanju lastne lenobe. Tudi na tem področju so vsa ta izkoriščanja imela privolitev najvišjih vladnih krogov. — Nemorala se dalje kaže v izkoriščanju visokih vladnih funkcij v lastno korist. Kako je sicer mogoče, da ministrstvo za socialno skrbstvo, v katerega so se stekali ogromni denarni fondi, ni imelo nad sabo nobene kontrole; da po dveh letih, kar v te fonde teče denar raznih javnih iger, ni bila podana nobena bilanca, nobeno poročilo, kam je ta denar šel. Izkoriščanje funkcij se kaže tudi v dopuščanju podkupovanja, o katerem se javno in privatno govori, in se o njem navajajo imena. In teh obsodb se ne rešijo ne člani vladne stranke, ne opozicije.

Lahko bi primere nemorale naštevali do utrujenosti. Vse te ugotovitve so porazne, a položaj, kot se nenehno zatrjuje zadnje dni, ni brezupen. Treba je le, da se v narodu utrdi zavest, kje je vzrok sedanjega stanja, in kje je rešitev. Rešitev je pa najprej v vsakem posamezniku. Z večjo odgovornostjo, čim višji je položaj dotičnega. Spremembe vladnih funkcij, pa naj pridejo na ministrska mesta še tako zmožni ljudje, same po sebi ne bodo speljale države iz tako težkega položaja. Začasno zboljšanje, ki ga zmožna in trdno stoječa vlada lahko doseže, ki pa ne bi bilo posledica napora vsega naroda, lahko vodi narod v novo dobo oboževanja te ali one figure (ali ideologije), od katere se pričakujejo čudežne rešitve položaja, katerega rešitev pa je le v resnem in odgovornem delu.

Strogo nadzorstvo fondov, stroga kontrola in takojšnja iztrebitev vsakega poizkusa korupcije, postopna odprava uradne birokracije, povečana proizvodnja na vseh področjih privatnega in državnega gospodarstva... Vse to pa bo moralo imeti zaslombo razčiščenega političnega položaja, kajti nemogoče je graditi gospodarsko in socialno blaginjo sredi političnih bojev, ali če ustavno ravnovesje odvisi od mitov iz preteklosti.

Država je na razpotju. Izbira ni težka; vsaj deklamatorsko se je vlada (in narod) odločila za pot dela in gradnje boljše bodočnosti. Zadnje spremembe v vladi in nekateri ukrepi novih funkcionarjev nas navdajajo z optimizmom. Vendar do končne odločitve je še daleč, kajti izbira smeri ni v enodnevnem namenu, pač pa v vsakodnevnem zavestnem odločanju za resno in konstruktivno delo.

25. KONGRES "CERKVE V STISKI"

Letos je bil spet v Koenigsteinu blizu Frankfurta v Nemčiji od 24. do 27. julija v „hiši srečanja". Vsebino je kongres izrazil z besedami: „Upor duha — meje nasilja." Začel je kongres škof Jansen iz Hildesheima. Spomnil se je škofa. Kindermanna, ki je bil začetnik kongresov in jih je dosedaj vsa leta vodil. Spomnil se je tudi kardinala Mindszentyja, ki je obljubil, da bo imel zaključno mašo 27. julija, pa je prej umrl.

Kakor nudi svet žalostno sliko vojska, revolucij, ki zahtevajo veliko in krvavih žrtev, ko morajo narodi živeti pod nasilnimi vladami in ideologijami, tako vidim na drugi strani spet znake, da je nastopila doba duha. Marsikje se spet vprašujejo o vrednotah materialne stvarnosti. Odprto je mnogo središč za duhovno obnovo, nastala so gibanja, ki vrednotijo meditacijo itd., kar dokazuje, da „človek ne živi samo od kruha." Kar tudi dokazuje, da ima duh in svoboda še možnost nastopati v življenju in analizirati, do kje segajo meje nasilja. Vse to hoče odgovor na vprašanje, kaj moramo kot kristjani storiti z močjo duha v svetu polnem nasilja. Tako je že vabilo povedalo smisel tega kongresa.

V primeri s prejšnjimi leti je bilo število udeležencev zelo visoko. Zadnji dan je dnevni bilten povedal, da jih je 580 iz 32 narodov. Število je začudilo tudi one, ki so mislili, da je zadnji kongres. Tudi udeležba pri predavanjih je vsak dan rastla, kar pove, da so bila predavanja zanimiva.

Prvi je predaval prof. dr. B. Schwarz iz Salzburga o temi: Duh in svoboda. Poudaril je, da tožbe in tarnanje ne koristita. „Resnica vas bo osvobodila," je evangeljski nauk. V zmoti in laži postanemo sužnji, ako se jima podvržemo. Na vzhodu se je začel z zmoto marksizma, ki je ustvaril nasilne režime, ki se ohranjajo le s pomočjo laži. Katoliška Cerkev se je po koncilu odprla in je zašla v nevarnosti.

Tudi duh je v krizi. Ne more svobodno delovati. Evangelij pove zgodbo o izgubljenem sinu. Moderne ideologije in filozofije hočejo popolno avtonomijo in zanikajo vsako odvisnost od Boga. Tako da more ob koncu človek sam reči „Bog je mrtev."

Obenem pa izgubi smisel za resnico. Človek, ki izgubi smisel in ljubezen do resnice, postane vedno bolj nesvoboden, da mu je končno mogoče naložiti jarem prisilnega gospodstva. Le krščanstvo more biti integralna moč proti marksistični ideologiji.

Drugo predavanje o obnovi verskega duha je imel prof. dr. Heinrich Fries iz Muenchna. Povedal je, kako je že

(Nad. na 2. str.)

Hrvatski glas o slovenski Istri

Svoj čas je naš list prinesel protest „Sm R" proti pisanju čikaške Danice, v kateri je neki Karlo Ilinić postavil zahtevo Hrvatov, da *„ni in ne sme biti ne slovenskega ne črnogorskega Primorja"* (13. 3. 75). Hrvatska revija, gotovo najuglednejša hrvaška revija v zdomstvu, je v drugi letošnji — majski — številki na to neodgovorno šovinistično trditev prinesla odgovor poročevalke o slovenskih kulturnih zadevah v Hrvatski reviji in Slobodni riječi -sž- (gospe S. Žiceve), ki je že večkrat pokazala dobro informiranost o slovenskih razmerah ter tudi veliko razumevanje za naš položaj doma in v svetu (str. 296/7).

Hrvatska revija je najprej doslovno v prevodu prinesla celoten članek iz našega lista, nato pa poročevalka dodaja svoje dopolnilo in svoje stališče. Takole dopolnjuje reagiranje:

„Reakcija je povsem pravilna in razumljiva. Kako Hrvati obžalujemo to izzivanje Danice! Prav res, ko bi ne šlo za Danico, za katero vemo, da je hrvatska in krščanska, ne bi niti za hip ne dvomili, da je takšen članek napisan po naročilu našega skupnega sovražnika, tako slovenskega kot hrvatskega naroda, in še posebej njune emigracije. Prijateljsko razmerje, ter v odločilnih momentih gotovo tudi zavezništvo v bodoče, sta slovenska in hrvatska emigracija trn v očesu UDBE in Beograda.

Da pa pisca tega članka prepričamo, da je pisal o nečem in nekaj, o čemur nima pojma, naj citiram to, kar je pisal prof. Nikola Žic (avtor, v kolikor je meni znano, dozdaj najdovršenejše in najbolj avtoritativne knjige o Istri) dva zvezka, ki je pred svetovno vojno kot mlad profesor pazinske gimnazije v znanstvene svrhe peš prehodil vso Istro podolgem in počez. Plod tega njegovega dela je bila omenjena knjiga, ki je l. 1937 izšla v Zagrebu v Založbi HRID (Hrvati izvan domovine). V drugem zvezku na str. 53 piše dobesedno to-le:

„Med Hrvati in Slovenci je težko potegniti mejo, ker jasne meje med njimi sploh ni. Jezikovna meja namreč ni črta, temveč neki dost široki pas, v katerem je jasno vidno počasno prehajanje slovenskih narečij v hrvatska. Približno označuje to mejo celoten tok reke Dragonje od izliva pa do izvira in od tam preko Čičarije med Savnikom in Žbevnico skozi velika vrata do Podgrada in naprej do kranjske meje."

Torej povzema rezultat: *„Vse ozemlje severnozahodno od te meje, vključivši reko Dragonjo kot naravno mejo, pa naprej vse do Soče, ni hrvatsko, temveč slovensko Primorje."*

Hvaležni smo poročevalki za to ugotovitev, pa tudi za lepe sklepne besede, s katerim končava poročilo: „Vprašamo se: zakaj in v imenu kakšnih načel delamo *krivico* majhnemu pa miroljubnemu in pozitivnemu sosedu? Zakaj sejati razdor z neodgovornim izzivanjem tam, kjer bi morali gojiti *prijateljstvo* in bodoče *zavezništvo?*"

Hrvatska revija je znova dokazala (v prejšnji prvi številki letošnjega jubilejnega leta /25-letnice izhajanja!/ je namreč tudi ponatisnila v celoti naše poročilo o lanskem letniku Hrvatske revije /Svobodna Slovenija 2. 2/), da spremlja kulturno življenje slov. emigracije in se prizadeva za kulturno poznavanje in priznavanje kot prvi pogoj vsega drugega med sosednjima narodoma.

Umrl je Vule Rupnik

Nedvomno je bil Vule Rupnik ena najmarkantnejših osebnosti med slovenskimi političnimi emigranti v Buenos Airesu. Iz domovine ga je spremljal sloves odličnega častnika, ne samo strokovno visoko usposobljenega, ampak sloves poveljnika, ki se je uveljavil na bojnem polju. Kadar v vojski poveljnik doseže, da mu vojaki zaupajo tako, da so brez pomisleka pripravljeni slediti njegovim poveljem in se tudi žrtvovati, je to največje priznanje in odlikovanje, ki ga more doseči vojaški poveljnik. In to je dosegel Vule Rupnik.

Kdor je govoril s katerim koli slovenskim protikomunističnim borcem, ki mu je bil med revolucijo poveljnik Vule Rupnik, je mogel ugotoviti, s kolikim spoštovanjem je govoril o njem in s ponosom, da je bil v zmagovitem „Rupnikovem udarnem bataljonu."

In v čem je bila tista privlačna sila Vuleta Rupnika, da je znal tako prikleniti nase svoje fante, protikomunistične borce? V tem, da je bil odločno prežet protikomunistične ideje in se je zavedal kolikšna nevarnost je komunizem za slovenski narod. Bil je vedno s svojimi fanti in z njimi delil težke, žalostne in vesele ure. Posebno pa so mu tako vdano zaupali, ker je osebno dajal zgled junaštva in neustrašenosti svojim borcem, ko jih je vodil s prvih bojnih vrst v zmagovite bitke s komunisti.

Kdor ima vse to pred očmi, bo razumel zaskrbljenost med nami, ko je Vule Rupnik pred par leti zbolel. Premagal pa je bolezen in se opomogel od težkih operacij ter zopet vršil svojo službo v velikem privatnem podjetju. Napadla pa ga je zavratna bolezen, kateri se je dolgo upiral z vso življenjsko energijo in voljo in ji končno podlegel v četrtek 14. avgusta na svojem domu v Castelarju. Žalostna novica, ki se je naglo razširila po slovenskih naseljih v Buenos Airesu, je vse globoko pretresla in marsikateremu preživelemu protikomunističnemu borcu se je utrnila solza.

Pogreb

Telo rajnega Vuleta Rupnika je bilo v četrtek popoldne položeno na mrtvaški oder v Slomškovem domu. Obdan od vencev in društvenih zastav, je ležal v dvorani, kamor so ga že kmalu popoldne prišli kropit rojaki iz vseh krajev Velikega Buenos Airesa. Pogreb je bil določen za petek, 15. avgusta — na praznik Marijinega Vnebovzetja.

Na dan pogreba se je v Slomškovem domu zbrala izredno velika množica ljudi: sorodnikov rajnega Vuleta, domobrancev, javnih delavcev, mož in žena, fantov in deklet — z namenom, da se poslove od pokojnika in mu z udeležbo pri pogrebu izkažejo zadnjo čast. Poleg predsednika Narodnega odbora za Slovenijo Miloša Stareta, so bili nazoči tudi člani NO Feliks Urankar, dr. Tine Debeljak, Smersu Rudolf in Pavel Fajdiga.

Še pred pogrebno mašo se je od pokojnika poslovil duhovni vodja Tabora *g. Jože Guštin*, ki je v daljšem, lepem govoru orisal pokojnikovo življenje in delovanje, njegove lepe lastnosti, njegov pogum, odločnost in vztrajnost za dosego zastavljenih ciljev.

Na odru dvorane je bil postavljen oltar, kjer je bila ob treh popoldne pogrebna sv. maša, ki jo je daroval *g. Jože Škerbec*, dušni pastir v Slomškovem domu, ob somaševanju s *p. Cirilom Petelinom* in *g. Jožetom Guštinom*. Med mašo je bilo ljudsko petje. Po evangeliju je spregovoril g. Škerbec in označil rajnega Vuka Rupnika kot globoko vernega moža, ki je vdan v božjo voljo sprejel nase bolezen in trpljenje. V nadaljevanju je govoril o krščanskem pojmovanju smrti, ki je popolnoma drugačno od tistega, ki ne prizna posmrtnega življenja in meni, da je s smrtjo vsega konec. — Pred mašo je Mladinska godba pod vodstvom *Toneta Skubica* zaigrala žalostinke.

Po končani maši je pristopila k odprti krsti častna straža, ki so jo sestavljali borci-člani Tabora in Vestnika ter dva člana Slovenskega državnega gibanja. V ospredje dvorane je stopil starešina Tabora *Ivan Korošec* ter se je v izbranih besedah poslovil od domobranskega junaka Vuka, ki je vodil svoj udarni bataljon od zmage do zmage, ki je imel vse lastnosti hrabrega in odločnega poveljnika, pa tudi dobrega tovariša in prijatelja, ki je imel samo en cilj — rešiti domovino komunističnega zla. Zaključil je svoja lepa izvajanja z zagotovilom, da bomo truplo, ki ga bomo danes položili v argentinsko zemljo, ponesli v domovino, ko bo tam zopet zasijala svoboda.

Sledil je govor zastopnika Vestnika *Mihe Benedičiča*, ki je povedal slovenski mladini, da bi je danes ne bilo ne tukaj v Argentini in tudi ne na drugih kontinentih, ako ne bi rajni Vule z zadnjo bitko v drugi svetovni vojni pred dravskim mostom v Borovljah ne razbil partizanskih zased, ki so hotele preprečiti pot v svobodo, in je tako omogočil rešitev tisočem in tisočem beguncem — očetom in materam sedanje slovenske mladine v zdomstvu. — Nato je govornik navzočim številnim argentinskim znancem in stanovskim tovarišem rajnika orisal v kasteljanščini njegov lik, njegovo osebnost in delo. Mladinska godba je nato zaigrala domobransko himno „Oče, mati."

Pogrebni sprevod je krenil na pokopališče v Moronu, kjer čakajo vstajenja mnoga trupla Slovencev in Slovenk, tudi domobrancev — Vukovih soborcev. V pogrebnem sprevodu je bila velika množica rojakov. Tudi tukaj je — kakor prej v Slomškovem domu — opravil pogrebne molitve g. Jože Škerbec. Po opravljenih molitvah je vsa množica slovenskih rojakov spontano zapela domobransko himno.

Argentinska prst je zasula truplo hrabrega domobranskega poveljnika, ki je bil vsem nekak simbol slovenskega oboroženega boja zoper komunizem. Dobri Bog naj mu nakloni večni mir in pokoj!

Pokojnikovi soprogi gospej Zinki ter vsem njegovim sorodnikom izražamo globoko sožalje.

Življenjska pot

Vule Rupnik je bil rojen 27. julija 1912. leta v hercegovskem Mostarju, kjer je tedaj služboval kot višji vojaški poveljnik njegov oče pok. general Leon Rupnik. Tu je prebil prva otroška leta; po očetovi premestitvi v Banjo Luko, je v tem mestu hodil v ljudsko šolo, gimnazijo pa je obiskoval v Nišu v Srbiji.

Da ohrani vojaško tradicijo v družini, si je tudi Vule Rupnik izbral za poklic vojaški stan. V vojno akademijo je vstopil leta 1928. Po končanih vojaških študijih je služboval kot podporočnik v prvem planinskem polku v Škofji Loki. Leta 1937 je vstopil v višjo vojno šolo za generalštabne častni-

(Nad. na 2. str.)

Popravek

V zadnji številki našega lista z dne 14. avgusta sta v članku na prvi strani „Mrtvi so še silnejši, kot so bili živi" na koncu četrtega odstavka izpadli dve vrsti, tako da je spremenjen smisel. Zadnja dva stavka četrtega odstavka se glasita pravilno: „Dodal pa je še zavestno neresnico, da je za pokol iz leta 1945 zvedel šele leta 1946. Nehote se tudi vsiljuje vprašanje, zakaj je Kocbek spregovoril šele po 30 letih. Ali morda za to, ker je zopet nekaj ali nekoga izdal?"

25. KONGRES "CERKVE V STISKI"

(Nad. s 1. str.)

pred 30 leti teolog Bonhoeffer zapisal, da se bližamo popolnoma brezbožnim časom. Predavatelj je opisal nekatere pojave v krščanstvu s posebnimi tendencami, vendar misli, da danes ni taka situacija. Zato lahko govori o obnovi verskega duha, saj se človek obrača k sebi, v svojo osebnost, k poedinemu, v notranjost, k vprašanju človekovega namena, in nudi etiko tudi ob problemih tehničnega sveta, lahko rečemo „čisto znanstvenega". Motivi so pripeljali do verske vsebine, saj ima človek možnost obrniti na sebe vse, kar spada pod pojem človeka. Vera je bila pod pritiskom, morda je zašla na stran-pota, ni bila uničena in ni izginila.

Dejstvo je, da človek ne more živeti od sveta tehnike, ne more biti prisiljen, mu ne zadostuje potrošništvo, saj se takrat, ko so vsi znanstveni problemi rešeni, šele začno življenjski problemi.

Predavatelj je poudaril, da se spet zbuja vprašanje o namenu, da išče razloge in označi odnose do celote. Tako pride spet vprašanje o Bogu in veri na vrsto. Sodobni človek je spregledal utopije in imanentno pričakovanje odrešenja. Tako je mogoče priti po visoko češčenem optimizmu o napredku do meja razvoja.

Obnovo verskega duha dokazuje tudi več pojavov. Predavatelj opozarja na spremembe na univerzah, na to, da se mnogo ljudi ukvarja z vero in verskimi vprašanji, iščeš odgovora pri primitivnih religijah in pri verah na vzhodu. Morda naletimo na vprašanje zveze s krščanstvom, vendar vse kaže na življenjskost vere. Tudi za Kristusa in njegovo poslanstvo je danes veliko zanimanje, kot priča „Jezusovo ljudstvo." Tudi literatura in modroslovje kažeta isto težnjo. Religija se je ohranila ob največjem pritisku, kot kažejo dela Solženicina. Tudi Taizé ima svoj pomen. In „Ognjiščarji," „Mali bratje in sestre" v duhu Foucaldovem. Končno najdemo karizmatične skupine in ekumensko gibanje.

Imeti moramo upanje, kot je naloga Cerkve in kristjanov, upanje, ki ga kristjani pričakujejo. Tako more tudi kongres dati pota, kako doseči polnost krščanstva. Predavatelj je končal, da je „boljše prižgati drobno lučko, kot pa jeziti se nad temnim gozdom."

PREGANJANI IN PREGANJAVCI

Gotovo pa je največ zanimanja in odobravanja zbudil referat Anatolija E. Lewitina Krasnova, ki ga je prevzel namesto zadržanega Vladimirja Maximova iz Pariza. Znano je, da sta oba šele zadnje čase prišla iz Rusije. Tako Maximov kot Krasnov moreta biti priče, da je nasilje osnova sovjetske oblasti. Nasilje se izvaja direktno v smrtni kazni, v kazenskih taboriščih in psihiaterskih ustanovah, indirektno z odpustitvijo zaposlenja, uničenjem poklicne kariere in prisiljeno izselitvijo.

Po Marxu nasilje opravičujejo, da je „babica zgodovine". Je le babica, ki vedno novorojene uniči. Zgodovinski zgledi: inkvizicija, francoska revolucija, ruska revolucija (oktober 1917).

L. Tolstoj je bil silen nasprotnik vsakega nasilja. Odpor proti zlu je našel v evangelijih. Lk 22, 36-38, 19, 27. Nasilje je zlo. Norma življenja je ljubezen. Človeka mora postati sram, ako bi rabil nasilje. Le takrat bi bila sila opravičena, če jo mora resnična avtoriteta v potrebi rabiti. V komunizmu je nasilje samo postalo norma in sistem

Vojska je dovoljena, ko se narod upre napram roparjem in rabljem. Zgodovinski zgledi so: Ivana Arška proti Angležem, Nemci in Rusi napram Napoleonu, Rusi proti Tatarjem in Mongolom, proti poljski invaziji, pomoč balkanskim narodom pri osvoboditvi izpod turškega jarma. V II. svetovni vojni so bili Rusi v boju proti osvajalcem Od l. 1944 pa je Rusija postala roparsko imperialistična kot priča Madžarska leta 1956 in Češka 1968.

Krščanstvo pojmuje državo, ki ima oblast, braniti človeka pred zločinci. Pet 2, 14.Rim 13, 1-4. Tit 3, 1. Zločini so proti življenju, proti lastnini, proti poškodovanju osebe.

Politično zločinstvo mora odpast. Katarina II je izjavila: „Na ideje ne morete streljati s topovi." Pasternak prav tako, da „prepira ne morete odločiti z železom."

Tudi zakon in norme morajo postati humanistične. Smrtno kazen je treba odpraviti. Rdeči križ naj prevzame kontrolo nad ječami in nad metodami, ki počasi jemljejo življenje. Proti nasilju sedanjega časa so Tolstoj, Solovjej, Gandhi, M. L. King, papež Janez XXIII. in danes Saharov.

„Duh prinaša življenje, resnico in svobodo," je bila tema predavanja prof. dr. K. Forsterja iz Augsburga. Duh je živa moč, ker je resnica. Kjer vlada duh Kristusov, je svoboda. Tudi stara zaveza sv. pisma isto izraža, nova zaveza se razlikuje v tem, da misli na darove sv. Duha, ki pomagajo človekovemu življenju v veri v Jezusa Kristusa. Duh je osebnostno enak Očetu in Sinu, Duh sv. Trojice je tudi Duh, ki nosi v božji moči resnico in svobodo zgodovine.

Apostol Pavel govori v 1. pismu Koričanom o situaciji, da je bilo veliko vernikov, ki se sklicujejo na darove sv. Duha pa škodujejo edinosti. Pove jim o ločitvi duhov, o apostolskem izročilu in evangeliju, o Kristusovem nauku o delu in ljubezni, v kateri so verni odgovorni Bogu in Cerkvi. Za Janeza je Duh navzočega Boga pomočnik, Jezusov Duh.

Kristus sam je življenje, je podrl meje smrti z vstajenjem. Vendar je to življenje dano v spremenjenju smrti. Tako postane življenje dragoceno, saj ima možnost razvoja v novo življenje. O vprašanju nesmrtnosti človeške duše razni sistemi, politične odločitve, družbene ureditve ne ločijo dosti jasno. Do resnice moremo priti le, če smo jo pripravljeni sprejeti. Kot ne moremo v krščanstvu nadomestiti drugega Kristusa, tako tudi ni mogoče z življenjskim pogojem izključiti Duha resnice.

LJUBEZEN PROTI NASILJU

Kongres je zaključil p. W. von Straaten, ko je v svojem govoru postavil krščansko ljubezen proti nasilju. Sedaj so tudi nekateri cerkveni voditelji prepričani, da bo komunizem zavladal nad svetom, poskušajo po diplomatski poti sporazumeti se z največjim božjim sovražnikom, da bi vsaj nekaj cerkvenih struktur rešili. Izkušnja pa uči, da le potrpijo s takimi ostanki Cerkve, da pride do časa, ko bodo tudi to izrabili v svojem boju proti Bogu. Zato ni treba nikakršnih kompromisnih škofov, ki so z zlatimi verigami prikljenjeni na režime, ampak le apostole, ki preskušeni v življenju oznanjajo evangelij z besedo in dejanji. Pozitivizem, ki proda človeške pravice za navidezen mir, je napačen in je proti pomanjkanju ljubezni, ker Jezus Kristus živi še dalje v svoji Cerkvi. Vendar pa, čeprav bi nas napadli s tanki in bi bil Rim prekrit z rdečimi zastavami, bo prišel čas, ko bo vse to minilo. Kot je Goliat padel pred malim Davidom, tako bodo padli pomočniki Kremlja. Portrete bodo nadomestile ikone. Tako je „špekpater" končal kongres z velikim optimizmom.

Seveda so bile tudi druge prireditve. Pri vsakdanji maši je bila meditacija, zvečer služba božje besede, skupna molitev za vse narode, kulturni večer s koncertom klasične glasbe, posebni sestanki raznih narodov, kratki filmi in predavanja skioptičnih slik.

Posamezni narodi so podali poročila o verskem stanju svojih dežela. Najprej je bilo poročilo za Hrvate in Slovence, ki ga je podal Rudolf Grulich. Povedal je, kar nam je znano iz mednarodnega časopisja. Poudaril je boj za mladino, saj se režim boji, da vkljub ostremu boju mladine ni pridobil. Nadaljnja poročila so obsegala Rusijo, Madžarsko, Slovaško, Češko, Poljsko, Baltijske države, Ukrajino in Vietnam.

RESOLUCIJA

Tako je Kongres lahko ob koncu izdal posebno resolucijo, ki je bila soglasno sprejeta.

Cerkev živi v zavesti, da ji je Kristus obljubil sv. Duha kot pomoč. Ko Kongres govori, ne toži in obtožuje totalitarne režime, ki so ljudem vsiljeni. Z velikim spoštovanjem in občudovanjem trdno izpričujemo, da tudi najhujše preganjanje in organizirana brezbožna propaganda ni mogla ugasniti tlečega stenja vere, ki živi. Veliko je število mučencev in spoznavalcev. Priznanje vere je postalo vprašanje človeške in osebne eksistence.

Svobodo vesti in vere štejemo med največje moralne vrednote. Kjer so to svobodo spoštovali, se vidi iz tolerance, ki je zorela stoletja. Ob tej svobodi postanejo tudi meje nasilja vidne. Sistemi, ki so zgrajeni na nasilju se odkrijejo v vsej nečlovečnosti. K temu ne sme svobodni svet molčati, saj molk pomeni krivdo.

Povsod so vidna znamenja poduhovljenja. Nasproti svetu, ki vkljub tehnični dovršenosti ni rešil človeških problemov, vstaja hrepenenje po „drugem svetu", po absolutnem. Kot pravi marksistični filozof Max Horkheimer, je to spoznanje, da družba ne more živeti brez transcedence, nadnaravnega, transcedenca pa je duhovna. V priznanju resnice se more prav človeška skupnost uresničiti. Kjer zmota in laž postaneta orodje za oblast, mora nastopiti Duh, ki se jima upre. Da more duh pretresti svet, dokazujeta osebnosti kardinala Mindszentyja in Solženicina. Pozivamo Cerkev in svobodni svet, da zaradi Duha in svoje vere se solidarizirata za pomoč preganjanim in ponižanim.

Tak je bil zaključek 25. kongresa „Cerkve v stiski", ki bo zgodovinsko vključen med najbolj uspešne. Prihodnji bo v l. 1976 od 22. do 25. julija v Koenigsteinu pri Frankfurtu v Nemčiji.

I. Kunstelj

Mednarodni teden

V BANGLADEŠU je vojska izvršila državni udar, pri čemer je bil ubit dosedanji predsednik šejk Mujih-Ur Rahman, ki se mu s socializmom sovjetskega tipa ni posrečilo urediti revne dežele 80 milijonov ljudi. Udar je izpeljal njegov bivši minister za trgovino Khondher Ahmed, ki je preimenoval republiko iz „ljudske" v „muslimansko" in s tem nakazal, da namerava vpeljati zahodni demokratski sistem v državo, kolikor je za tiste razmere možno. Opazovalci ugotavljajo, da je Bangladeš sedaj vsekakor izstopil iz sovjetskega vplivnega področja.

ZDA so v Združenih Narodih vetirale prošnjo Severnega in Južnega Vietnama za separatno članstvo v ZN. Od 15 članic Varnostnega sveta jih je 13 glasovalo za prošnji, vključno Anglija, Francija, Japonska in Italija, medtem ko se je Costa Rica vzdržala glasovanja. To sta bila sedaj 8. in 9. severnoameriški veto v Združenih Narodih, odkar ta organizacija obstoja. ZSSR je medtem vetirala že nad 100 raznih sklepov Varnostnega sveta. ZDA so vetirale oba Vietnama zato, ker Varnostni svet ni hotel sprejeti ponovne prošnje Južne Koreje za članstvo v ZN.

SKUPINA FIZIKOV na univerzi v Berkeleyu v Kaliforniji je odkrila magnetični delček s samo enim polom. Imenujejo ga monopol. Odkritje smatrajo za eno največjih modernih odkritij na področju fizike ter bo zrevolucioniralo elektronsko industrijo, ustvarili bodo nove vrste motorjev in v medicini lažje uničevali rakaste tvorbe. Subatomski delček, ki ga imenujejo magnetski monopol je bazična enota magnetnega naboja ter bo magnetizem sedaj vzporejen z elektriko.

Zbornik razprav ameriških slovenistov

"Papers in Slovene Studies, 1975"

„Družba za Slovenske študije" v New Yorku je ob drugi obletnici svojega delovanja izdala svoj prvi zbornik razprav iz slovenske problematike z naslovom *Papers in Slovene Studies, 1975*. Knjiga obsega 186 strani in vsebuje šest študij. Iz Kazala Vsebine posnemamo naslove (v prevodu):

Jože Velikonja *(University of Washington)*, *Slovenska identiteta v sodobni Evropi.* — Toussaint Hočevar (University of New Orleans), *Gospodarski činitelji v razvoju slovenskega narodnega sistema.* — Bogdan C. Novak (University of Toledo), *Pri koreninah slovenske narodne individualnosti.* — Carole Rogel (Ohio State University), *Slovenija danes.* — Henry A. Christian (Rutgers University), *Iz dveh domovin v en svet: Adamičevo iskanje harmonije.* — Rado L. Lenček (Columbia University), *O slovanski dediščini v slovenski kulturi.*

Študijam so dodani kratki biografski dodatki avtorjev. Sledijo pravila Družbe in seznam njenih članov. Knjigo je uredil dr. Rado L. Lenček, profesor jezikov na Kolumbijski univerzi v New Yorku.

Naslov družbe: Society for Slovene Studies, Institute on East Central Europe (room 1232), Columbia University, 420 West 118 th Street, New York, N. Y. 10027.

Knjiga se naroča pri Ligi Slovenskih Amerikancev v New Yorku in sicer na naslov: Leage of Slovene Americans, Inc., New York, N. Y, U. S. A., P. O. Box 32, Brooklyn, New York 11227 in stane U$S 6,50, vključno poštnina.

No perder las esperanzas

Ante el difícil momento por el que atraviesa el país, muchos se han dejado apabullar por el pesimismo. Sin embargo, pese a que la realidad es sombría, el abatimiento no es un remedio, al contrario, acentúa aún más las adversas circunstancias dentro de las cuales nos movemos.

Varios obispos han emitido recientemente sus opiniones sobre la situación. Esas opiniones coinciden en expresar la esperanza y también ayudan a iluminar el camino de la recuperación. Porque no hay que dsesperar, ni amilanarse. Hay que tomar al toro por las astas y enfrentar con optimismo el porvenir. Para ello hay que volver a la concepción cristiana de la vida, a la primacía de lo sobrenatural, como decía Maritain. Recordar que el trabajo no es una maldición sino una misión. un medio para que el hombre afirme su dignidad en la cooperación con Dios para crear. Y que los frutos de esta creación sólo son eficientes si los medios con que se los alcanza están signados por el amor al prójimo y no por el afán de esquilmarlo o engañarlo.

No desesperar. La crisis tiene remedio. Volverá a mejorar el nivel de vida y será factible un desahogado proceso económico, de producción y de distribución si todos los factores que en ellos intervienen se manejan con esa concepción de dignidad. Que Dios ayuda al que se ayuda, en ese norte y con esa brújula.

PORTUGAL PROTI KOMUNIZMU

RAZKOL V VOJSKI

Zaradi razkola, ki se širi v vrstah portugalskih oboroženih sil med marksističnimi in drugimi skrajnimi levičarskimi častniki ter sredinci in desničarji, je bil vrhovni šef štaba portugalske vojske gral. Carlos Fabiao prisiljen reformirati tkim. Poveljstvo za politične akcije, ki je doslej očitno podpiralo portugalsko manjšinsko komunistično partijo. Na Fabiao-a je vplivala odločitev zlasti severnih portugalskih vojaških edinic, ki so pritisnile na vrhovno poveljstvo v Lizboni, naj se odloči in uvede v Portugalu demokratičen režim zahodnoevropskega značaja, ne pa „ljudsko demokracijo", se pravi komunistični režim, kakor je bil to namen marksističnih častnikov v soglasju s portugalsko komunistično partijo. Ta je, kakor je znano, tesno povezana z Moskvo, od koder dobiva navodila za svoje nastope v državi.

V severni in srednji Portugalski je zadnje dni prišlo do velikih protikomunističnih demonstracij ter nastopajo proti komunistom levičarski socialisti, sredinski ljudski demokrati in številne desničarske skupine, ki odgovarjajo prepovedani portugalski demokrščanski stranki. Izgredniki so po mnogih mestih napadli, izropali in požgali ter porušili pisarne in poslopja komunistične partije ter povsod, kjer se komunisti skušajo regrupirati, takoj nastopijo in moskovskim plačancem preprečijo zborovanja.

Proti komunizmu je na Portugalskem začela javno in odkrito nastopati tudi portugalska Cerkev, zlasti odkar se je z obiska v Vatikanu vrnil lizbonski škof. Več portugalskih škofov je izdalo protikomunistična pastirska pisma, v katerih odločno obsojajo komunizem kot največje zlo modernega časa in pozivajo portugalske vernike, da se upró marksističnemu duhovnemu in fizičnemu zasužnjeju.

Ker je vsemu svetu očitno, da portugalsko partijo podpira Moskva, ki hoče Portugal spremeniti v zahodnoevropsko Kubo, ki pa ne bi izstopila iz NATO-a, da bi Moskva tako imela svojo postojanko v tej obrambni organizaciji svobodnega Zahoda, je bil ameriški zun. minister prisiljen, da je pred dnevi javno opozoril Kremelj, naj preneha podpirati portugalsko partijo v njenem boju za oblast nad nekomunistično večino portugalskega naroda. „Na Portugalskem," je dejal Kissinger, „ki je središče svetovnega zanimanja, ZSSR ne sme misilti, da ji je enostavno dovoljeno, direktno ali indirektno vplivati na razvoj, ki nasprotuje pravici portugalskega naroda, da svobodno odloča o svoji usodi."

Komunisti na Portugalskem in širom sveta so seveda takoj zagnali krik, da se ZDA vmešavajo v notranje portugalske zadeve, toda njihovi napori proti ZDA so ostali brez odziva. Sedaj na Zahodu čakajo, kdaj bodo komunistične partije po svetu začele metati krivdo za protikomunistične izgrede na Portugalskem še na CIA-o in druge protikomunistične državne in zasebne organizacije v svobodnem svetu.

Gral Fabiao je najprej odstavil polkovnika Varelo Gomesa, šefa oddelka za psihološko vojno, ki je bil organizator 240 članske vojaške skupine in načrta spremeniti Portugal v komunistično državo. Gomes je tudi izpeljal ustanovitev tričlanske vojaške junte, ki so ji na Portugalskem vzdeli rusko ime „trojka", s katero je nameraval pospešiti razvoj v komunizem.

Državni predsednik Da Costa Gomes je med vojaštvom izpeljal volitve za ali proti predlogu sredinskih in desničarskih častnikov o uvedbi zahodne demokracije v Portugalu ter je iz prvih rezultatov, ki so prišli iz severnega Portugala, razvidno, da je 65% vojakov glasovalo za predlog, 30% proti, 5% pa se je glasovanja vzdržalo. Rezultat iz srednjih in južnih predelov Portugala pričakujejo v Lizboni v naslednjih dneh.

UMRL JE VULE RUPNIK

(Nad. s 1. str.)

ke. Končal jo je leta 1939. Po položenih izpitih se je vrnil na službovanje nazaj v I. planinski polk v Škofjo Loko, nato pa je bil dodeljen v II. planinski polk v Gerovem v Gorskem Kotaru, kjer je bil povišan v stotnika.

Po razpadu Jugoslavije in kapitulaciji njenih oboroženih sil se je Vule Rupnik srečno prebil do Ljubljane, kjer so ga z ostalimi slovenskimi častniki Italijani na Jožefovo leta 1942 aretirali in poslali v taborišče najprej v Gonars, nato pa v Padovo.

Ko so po Sloveniji komunisti začeli izvajati svojo revolucijo, pobijati narodno zavedne ljudi, ropati njihove domove in pleniti njihovo premoženje, Vule Rupnik ni niti malo pomišljal o tem, kje naj bo v tem odločilnem trenutku njegovo mesto. Odločno se je postavil na stran trpečega naroda in kot odločen protikomunist, kot aktiven častnik jugoslovanske vojske stopil kot poveljnik v Vaško stražo. Poveljeval je njeni posadki v Novem mestu. Tako se je začelo novo poglavje v njegovem vojaškem življenju in delovanju, ki ga je uvrstilo med najbolj priljubljene poveljnike protikomunističnih borcev.

Kapitulacija Italije leta 1943 ga je zatekla v Novem mestu. Prevzel je 8. septembra poveljstvo vseh Vaških straž v tem okolišu. S slovito bitko pri Zameškem pri Kostanjevici je komunistom preprečil njihove načrte za uničenje protikomunističnih borcev in jim prizadel občutne izgube. S to zmago nad rdečimi nasilniki je tudi on znatno prispeval k položitvi temeljev poznejšemu slovenskemu domobranstvu na deželi.

Po ustanovitvi in organiziranju slovenskega domobranstva je postal poveljnik domobranskega bataljona na Rakeku. Zaradi velikih zmag nad komunističnimi partizani je dobila ta protikomunistična borbena edinica ime po svojem poveljniku Vuletu Rupniku in se je odslej imenoval ta domobranski bataljon „Rupnikov bataljon". Nastopi protikomunističnih borcev tega bataljona proti komunistom na slovenski zemlji bodo za vse čase zapisani v zgodovini slovenskega naroda. Njegovih borb s komunisti in zmag nad njimi v boju za Snežnik, Loško dolino, Suho krajino in povsod tam, kjer je bila komunistična nevarnost grozeča, slovenski ljudje ne bodo pozabili, ker bo pričevanje o junaštvu teh borcev in njihovega poveljnika šlo iz roda v rod.

Vule Rupnik je bil tudi tisti domobranski poveljnik, ki je imel s komunisti še zadnjo bitko na Dravskem mostu na Koroškem, ko je drugod na bojiščih že prenehala borba. Tudi tu je premagal partizane in omogočil tako domobrancem, kakor ostalemu civilnemu prebivalstvu prost odhod na Koroško.

Begunska leta je pokojni preživel na Koroškem in v Italiji, odkoder je leta 1948 prišel v Argentino, kjer je stopil v privatno službo. Neprestano je vzdrževal zveze in stike s protikomunističnimi borci. Nekaj časa je tudi vodil njihovo društvo. Udeleževal se je redno slovenskih prireditev s svojo gospo Zino in tudi aktivno posegal v organizacijsko življenje Slovencev v Buenos Airesu.

Novice iz Slovenije

LJUBLJANA — Na sestanku tajnikov „osnovnih organizacij“ Zveze komunistov Slovenije so ugotovili „žalostno“ dejstvo, da med mladimi zdravniki, ki so končali študij v zadnjih letih, ni bilo skoraj nobenega zanimanja za včlanjanje v partijo. To dejstvo, ki „je tesno povezano s pomanjkljivim poznavanjem družbenih znanosti in problemov pri diplomantih medicine, je pripeljalo do zaostajanja v prilagajanju slovenskega zdravstva novim ustavnim reformam.“ Ugotovili so na sestanku tudi, da partija na medicinski fakulteti praktično ne obstaja, pač pa da so številni zdravniki in medicinske sestre, ki prihajajo na delo v Slovenijo iz zagrebške in reške univerze veliko bolj „partijsko“ neoporečni.

NOVO MESTO — Novo mesto in okolica sta znani po arheoloških najdbah. Letos so v juliju dijaki novomeške gimnazije pod strokovnim vodstvom kustosa Dolenjskega muzeja iskali grobove kar sredi mesta pri stavbi občinske skupščine. Odkrili so topot 27 rimskih grobov; v zadnjih dveh letih so v Novem mestu vsega odkrili že 130 rimskih grobov. Najdb iz halstatske dobe pa je seveda več.

LJUBLJANA — Po nedavni ugotovitvi republiškega odbora za promet in zveze, da ne bo mogoče izvesti pripravljenega srednjeročnega načrta za ceste 1976/1980, so začeli z akcijo za „vseljudsko javno posojilo.“ Za to posojilo bo do konca avgusta odbor za promet in zveze skupaj s Socialistično zvezo delovnega ljudstva, sindikati in bankami pripravil nekaj „inačič“ o razpisu posojila, (ki jih bo seveda že prej sprejela partija).

KRANJ — Od 8. do 18. avgusta je bil v Kranju jubilejni 25. Gorenjski sejem, na katerem je razstavljalo 100 domačih in 24 inozemskih podjetij. Na sejmu so vse blago prodajali po znižanih cenah, ker so za to priliko znižali občinski prometni davek in uvedli razne popuste. Na sejmu je bilo veliko izbire kuhinjske opreme, pohištva, eletrotehnične opreme; tudi kmetijskih strojev je bilo precej, manj pa avtomobilov.

LAŠKO — Pivovarna Laško je med 23. jugoslovanskimi pivovarnami na šestem mestu. Letos bodo poslali na trg iz te pivovarne 511.000 hektolitrov piva. Produkcijo pa bodo prihodnje leto še povečali, ko bo zgrajena nova polnilnica.

LJUBLJANA — Lani je bilo v Sloveniji 2645 zdravnikov, od tega kar 1237 specialistov, 605 pa jih je bilo na specializaciji. Kako nizka je cena poklica zdravnika splošne prakse, je dokaz, da se je od 105 diplomantov medicinske fakultete 88 odločilo za specializacijo. Ker pa manjka splošnih zdravnikov, je „republiški komite za zdravstvo“ do nadaljnjega ustavil odobravanje specializacij.

LJUBLJANA — Kmetje, ki imajo pravico do starostne pokojnine, bodo morda prihodnje leto dobivali 400 dinarjev na mesec; letos je ta „starostna pokojnina“ znašala 300 dinarjev. Osnutek novega zakona bodo reševali v skupščini to jesen. Kljub temu bo krog upravičencev zelo ozek, ker do takih pokojnin niso upravičeni preužitkarji na kmetijah kmetov-delavcev in solastniki na čistih kmetijah, čeprav so oboji bili ali so nekateri še kmetje.

PREVALJE — V kmetijski zadrugi Prevalje razmišljajo, ali bi ne bilo pametno spet uvesti rejo ovac na strmih kmetijah visoko v hribih. Seveda jih skrbi prodaja ovčjega mesa, ker so se ga ljudje odvadili. Včasih so v teh krajih redili veliko ovac, kajti reja ni tako zahtevna kot reja govedi.

BLED — Blejec Branko Novak si je privoščil 24. julija pod vplivom alkohola — tako pravi policija — dokaj čuden podvig. Po odtočni cevi je bos splezal sedem metrov visoko na pločevinasto streho zakristije, pritelovadil na vrh cerkvene strehe in se skozi priprto okno, katero so pozabili zapreti delavci, ki popravljajo streho, splazil v notranjost in nato po tramovih prišel do tal. Nato je z glavnega oltarja pobral svečnike, velike umetniške vrednosti. Šest jih je skril kar na podstrešju, dva pa je pustil za kamnito cerkveno ograjo. Po uspelem „podvigu“ se je po isti poti vrnil na plan.

Umrli so od 26. julija do 4. avgusta:

LJUBLJANA — Pvla Lešnik r. Žiher, (90) vd. po šol. upr.; Milka Kerkoč žel. ur. v p.; Miroslav Oražem dipl. ing. arhitekt; ing. Boris Komac; Marica Ferjančič r. Juvan; Jožefa Peterlin r. Babič; Pavle Kovič, dramski igralec v p.; Franc Dundek, salezijanski duhovnik; Frančiška Žerjav, up.; Ciril Šterjanec (83); Franc Novak, žel. up. (88); Terezija Novotny r. Ramovš; Anton Koščak, krojač v p.; Marija Strniša; Rozalija Podlesnik up.; Leoplod Cvirn (72), mizar v p.; Jožefa Bizovičar (90) up.; Franc Belič, up.; Marjan Pušelj, delavec; Miroslav Novak, šofer; Ana Matko r. Cizelj; Fani Ranzinger r. Cilenšek; Anica Podgorski r. Mrak; Karel Korenini; Jože Grintal; Ana Belič r. Ločniškar (80); Aleksander Lukeš, d pl. dentist, starosta slov. jadranja; Karolina Fröhlich, učiteljica v p.; Hinko Drnovšek, upokojenec zav. Sava in kor. borec; Janko Kocjan bančni prokurist v p. (80); Dana Guzelj r. Kosem; Michael Kunaver, up.;

RAZNI KRAJI — Alojzija Rovsnik (72), Gabersko; Marjanca Šinkovec r. Lautar, Trstenik; Jože Erjavec, ekonom. tehnik, Šentvid; Franc Šuštaršič, šofer, Črnuče; Leoplod Sotenšek (84), rud. nadz. v p., Zagorje ob Savi; prof. Silvia Bratuž r. Grilanc, Nova Gorica; Lojze Kavžar, poslovodja, Zagorje ob Savi; Vinko Stare, likalec tkanin, Kranj; Robert Bigman, Trbovlje; Zmago Likar, up. dir. Kranj; Alojz Bernardič, ključavničar, Krško; Karel Zavrl, Kranj; Bogdan Vivod stavbenik v p., Celje; Drago Ožek, Rimske Toplice; Jože Kotnik, Kamnik; Anton Hočevar (78) pos. Dobrepolje; Alojzija Vidmajer, Dol pri Hrastniku; Roza Brdnik r. Kolman, Planina pri Sevnici; Antonija Mikuš, Gornji grad; Julijana Skok r. Štefula, Kamnik; Ciril Ropret, gostilničar, Čiče; Franja Šinkovec r. Korošin, Vič; Mirko Regoršek, učitelj v p. Ljutomer; Anton Milharčič up., Matenja vas; Tomo Neubaver, up., Zalog; Sonja Kalender, gradb. tehnik, Ajdovščina; ing. Lojze Škrabelj, direktor Salonit, Brežice; Terezija Puš r. Pangerc (72), Šentvid pri Stični; Dušan Jelušič, fotograf, Maribor; Ivan Dečman, trg. potnik p., Celje.

SLOVENCI V ARGENTINI

Osebne novice

Družinska sreča. V družini Marijana Goljevščka in ge. Anice roj. Suhadolnik se je 8. avgsta rodil sin Robert. Srečnim staršem naše čestitke.

Poroka. V župni cerkvi fatimske Marije v Lomas del Mirador sta se v soboto 16. avgusta poročila gdč. Majda Babnik in Oscar Cores. Za priči sta bila ga. Carmen C. de Cores in Stanislav Babnik. Čestitamo.

KLEMENČIČ HELENA — umrla

V torek, 5. avgusta t. l., je umrla v Villa Adelina pri Buenos Airesu **Klemenčič Helena,** v 79. letu starosti. Umrla je za rakom in je zadnja leta ter v času bolezni živela pri svakinji ge. Rozaliji Klemenčič, roj. Litar. Pokojna je bila sestra raj. duh. svétnika Janeza Klemenčiča. V Sloveniji živi njena sestra Marija v Trsteniku pri Golniku. V Argentini ima pet nečakinj, ki so jo spremljale med boleznijo in enega nečaka. Pokopana je na pokopališču v Olivosu pri Buenos Airesu. Naj počiva v miru.

CARAPACHAY

Mladinski dan

„Proti soncu mladosti naš pozdrav“, pod tem geslom se je vršil letošnji deseti mladinski dan v Carapachayu. Zaradi slabega vremena je odpadel na žalost ves program, ki bi se vršil na prostem. Kljub temu se je zbralo lepo število mladih in tudi odraslih pri mladinski maši, ki je bila v domu in jo je daroval naš duhovni vodja g. Matija Boštnar. Sv. maša je bila spremljana s petjem mladih ob spremljavi kitar. Po končani maši pa je mnogo rojakov ostalo na kosilu, ki so ga pomagale pripraviti tudi mlade moči.

Popoldne pa se je ob določeni uri ob zasedeni dvorani začel kulturni program, ki ga je vodila kulturna referentka Marica Klemen. V imenu domače mladine je navzoče pozdravila in podala nekaj misli predsednica krožka Marjeta Senovršnik, v imenu zveznega odbora mladinskih organizacij pa je pozdravil Tomaž Rant. Nato so se vrstile recitacije šolskih otrok, katerih točke so pripravile učiteljice naše šole. Carapachayska mladina pa je nastopila z daljšim prizorom, v katerem so bile vključene recitacije in pa narodne pesmi. S to točko so mladi hoteli poudariti mladostni zagon, veselo prostost in pa vzvišen ideal, katerega kakor je omenil v svojem govoru predsednik Fantovske zveze, carapachayski mladini ne manjka.

Po končanem kulturnem programu, pa se je začel družabni del prireditve, ki ga je spremljal orkester Duc in altum, dokler se niso mladi z veseljem začeli razhajati.

BUENOS AIRES

Zveza slovenskih mater in žena

pripravlja 7. septembra čajanko in družinsko srečanje v Slovenski hiši. Ob tej priliki bo gospa Pavla Kremžarjeva v svojem govoru pod naslovom „Krščanska Slovenka v letu žene“ podala položaj naših zdomskih mater in žena. Preko slov. radijske ure, ki se bo vršila istega dne, bo vse Slovenke pozdravila članica začasnega upravnega odbora Zveze, gospa Ruža Šuceva. Na prireditvi v Slovenski hiši bo izžrebana krasna avba. Srečke so na razpolago pri odbornicah ter pri krajevnih zastopnicah Zveze.

Mladina nam bo tudi letos nudila pester program. Po zmernih cenah bodo na razpolago lepa ročna dela. Vstopnine ne bo, pač pa se bodo pobirali prostovoljni prispevki. Ker je čisti dobiček prireditve namenjen dobrodelnemu delovanju Zveze, vljudno vabimo vse rojake k čimvečji udeležbi.

Skupina bariloških Slovencev, ki zna ceniti važnost slovenske besede in treznega informiranja o dogodkih v slovenskih skupnostih kakor v svetu, se je odzvala na klic Uprave Svobodne Slovenije k sodelovanju za iskovni sklad in poslala bančno nakazilo za $ 2.200 ($ 220.000 m/n). Uprava se v svojem imenu kakor tudi v imenu naročnikov za razumevanje zahvaljuje.

Prav tako se zahvaljuje naročniku iz Buenos Airesa, ki je v isti namen daroval $ 1.000 ($ 100.000 m/n).

PEVSKO GLASBENI FESTIVAL 1975

Mladina, organizirana v Slovenski dekliški organizaciji in Slovenski fantovski zvezi, že vrsto let prireja pevskoglasbeni festival.

Tudi letos ga bo. V soboto, 23. avgusta, ob 20,30 ga bomo doživeli. Nastopili bodo mladi iz Capitala, Carapachaya, Morona, Ramos Mejíje, San Justa, San Martina in Slovenske vasi. Po številu seveda v različnem razmerju. Skupaj pa bo okrog 60 mladih grl. 24 pesmi bosta zapela dva zbora, en sekstet, dekliški in fantovski duet ter en solo s spremljavo mladinskega ansambla, ki se je že krepko uveljavil. Vmes pa bo nastopil tudi mladi harmonikar.

OBVESTILA

SOBOTA, 23. avgusta 1975:

V Slovenski hiši ob 20,30 pevskoglasbeni festival Slovenske dekliške organizacije in Slovenske fantovske zveze.

NEDELJA, 24. avgusta 1975:

V Slomškovem domu ob 17 čajanka s pestrim sporedom.

V San Martinu žegnanje in slovo od dušnega pastirja g. J. Rodeta. Ob 8.30 sv. maša, opoldne skupno kosilo.

V Slovenskem domu v Carapachayu ob 15.30 redni občni zbor.

SOBOTA, 30. avgusta 1975:

V Slovenski hiši ob 20 v gornji dvorani 3. kulturni večer SKA. Začetek razstave najnovejših olj akad. slikarice Bare Remec.

NEDELJA, 31. avgusta 1975:

Otvoritev zavetišča škofa dr Gregorija Rožmana s celodnevnim programom.

NEDELJA, 7. septembra 1975:

V slovenski hiši ob 9,30, sv. maša zadušnica za generala Rupnika in nato pred spomenikom junakov počastitev njegovega spomina.

V Slomškovem domu po maši predavanje o zadružniški dejavnosti, otvoritev zadružnih prostorov, domače kosilo in zabava.

V Slovenski hiši ob 16 vsakoletna čajanka Zveze slov. mater in žena.

NEDELJA, 21. septembra 1975:

V Slovenski vasi 25. mladinski dan.

NEDELJA, 28. septembra 1975:

V Slomškovem domu celodnevno slavje ob obletnici blagoslovitve doma.

NEDELJA, 16. novembra 1975:

V Ramos Mejía mladinski dan.

Kampanja "Sloge" za varnost – Nastanek požara

V vrsti nevarnosti, na katere opozarja K. Z. Sloga v svoji kampanji, zavzema požar zelo važno mesto. Zavarovanja proti požaru nam olajšajo prenašati materialno škodo, ki jo ta povzroči, ne popravijo pa telesnih poškodb ali celo morebitne smrti. Zavedajmo se, da je od nas samih odvisno, da se izognemo požaru.

Nevarnosti zaradi ognja. Ogenj prinaša materialno škodo, še bolj pa je nevaren človeku. Njegovo zdravje ogrožajo strupeni plini, dim, vročina in pomanjkanje zraka. Vdihovanje plinov, dima in vročega zraka povzroči največ smrtnih primerov. Plini človeka zaduše ali zastrupijo. Če se izpostavljamo visokemu toplotnemu izžarevanju, lahko nastopi smrt brez opeklin. Druga nevarna posledica vročine so opekline.

Kako ogenj nastane? Za ogenj so potrebne tri stvari: kisik (zrak), gorivo in dovolj visoka temperatura. Če ene od teh treh sestavin ni, potem običajno ogenj ne more nastati.

Gorivo je vse, kar lahko gori. Najbolj nevarna goriva so: plin, ki ga rabimo v kuhinji, bencin, topila (solvente), terpentin, petrolej (kerosen), barve, olja, maščobe, papir, les, gumij in blago. Zelo gori bombaž, recimo obleka. Sintetična blaga se pri visoki temperaturi stope v vročo, lavi podobno maso.

Viri toplote. Največ požarov povzroče vžigalice in cigaretni ogorki. Drug tak vir je odprt plamen pri peči, štedilniku, svetilki ali pri plinskem grelcu za vodo.

Če peremo volneno ali sintetično blago v vedru bencina, se bencin lahko vname. Ker smo blago drgnili, se je razvila statična elektrika, skočila je iskra in vžgala bencin. Prav tako se razvije statična elektrika, če nalivamo goriva v plastične posode. Tudi električna iskra v stikalih in sploh električnih instalacijah je zadosten vir toplote, saj ima okrog 5 tisoč stopinj Celzija.

Nekatere reči se lahko same vnamejo. Take so: cunje, bombažno predivo, žaganje, železni opilki, seveda vse to prepojeno z oljem.

Eksplozivna zmes. Eksplozivna zmes je mešanica plina ali drobnih delcev goriva z gotovo količino zraka. Če se tej približa še tretja sestavina, n. pr. električna iskra, cigaretni ogorek ali prižgana vžigalica, bo zmes zgorela v trenutku, to je eksplozija.

Katera goriva napravijo eksplozivno zmes? Najbolj običajna so topila (solvente), bencin, petrolej (kerosen), terpentin, plin za kuhanje, žaganje, fin prah v tekstilnih tovarnah in druga.

Do eksplozije lahko pride, če v zaprtem prostoru čistimo obleko in imamo steklenico s topilom (solvente) odmašeno. V napol prazni steklenici se naredi eksplozivna zmes, ki uhaja, pride do prižganega štedilnika in se vname. S pomočjo tega plina pa se vname tudi eksplozivna zmes v steklenici, ki jo eksplozija raznese.

Prav isto se zgodi, če polnimo tank za petrolej poleg prižgane peči ali če zlivamo petrolej iz steklenice na ogenj, kadar zažigamo smeti. Vsaka taka eksplozija je smrtno nevarna. Mlad mož je polnil tank za peč pri prižgani peči. Tank mu je eksplodiral v roki in ga vsega zažgal. Umrl je po večdnevnem hudem trpljenju.

Nevaren je plin, ki se nabere v zaprtem prostoru. Dovolj je, če nekdo obrne stikalo ali vstopi s prižgano cigareto, takoj ta zmes eksplodira, ubije stanovalce in raznese hišo na vse strani.

Seznanili smo se z glavnimi vzroki požara. V prihodnjem članku bomo pa videli, kako se požaru izognemo.

2. likovna razstava "SKAD"

Slovensko katoliško akademsko društvo (SKAD) je v soboto 9. in nedeljo 10. avgusta priredilo 2. likovno razstavo, ki je bila nameščena v mali dvorani Slovenske hiše, v Buenos Airesu. Razstavljalo je 8 avtorjev, povečini študentov arhitekture in lepih umetnosti: *Aljančič Metka,* z naslednjimi deli: Vaje (tempera) in Geometrični reliefi (pletenina); *Dolinar-Horvatova Andreja: Materinstvo* (skulptura, cement), Tihožitje, Ladje, Podoba (olja) in Figura („aguatinta“); *Zakrajšek Magda:* Moč (skulptura, korenina hrasta), Maska (skulptura, granit), Portret, dvoje Tihožitij (olja); *Adamič Marijan: Otožnost,* Dva obraza, Brat pri luči, Ženska in moški, Fant in dekle (olja), Šah, Beg, Neprijetni trenutek (dvobarvni lesorezi); *Jemec Tone: Figura,* Naslonjena figura (skulpturi, cedra), Capin (lesorez), Žena („birome“), Lastni portret (črnilo), Obraz, Misleča (temperi); *Kogovšek Ivan:* 2 perspektivi projekta „Hogar de ancianos“ (črnilo), 2 notranji perspektivi fakultete arhitekture (tempera), Geometrija-ogenj (tempera); *Klemenc Franci: Senca* (risba s tušem), Perspektiva projekta nebotičnika na Moreno in Balcarce v Buenos Airesu, in Perspektiva projekta bolnice v Oranu, Salta; *Oberžan Marijan:* Limona, Domačija, Roža, Zima (olja).

Na tej razstavi slik, grafik in skulptur smo videli ponovno — več ali manj ista mladina, je razstavljala pred dvema letoma — kako živo in po svoje se uveljavljajo nekateri mladi v upodabljajoči umetnosti, kot se npr. drugi uveljavljajo v pevski ali igralski. Lahko rečemo, da se znajo ti razstavljalci izražati prav od skrajnih abstraktnih tendenc pa do tople čustvene izrazitosti in realizma. Ta pisana podoba slikarskega genija argentinsko-slovenske mladine v Buenos Airesu ima svoj stvarno utemeljeni izvir v iskanju modernega življenjskega smisla za duhovnost.

Važnejše od njihove tehnike in sloga — povečini so, kot rečeno, študenti — je vprašanje, kaj nam hočejo povedati, kaj jih zanima, kaj vznemirja. Ne da bi se spuščali v oceno in kritiko, je mogoče reči, da njihovo delo ni povsem akademsko; njihove stvaritve ne izražajo tiste šolskosti, ki mnogokrat vzbuja vtis umetniške dognanosti, v resnici pa je samo zakritje plitvega duha. Nasprotno, v teh slikah in upodobitvah se kaže gibanje, iskanje in nemir — vsak od imenovanih razstavljalcev išče svoje možnosti in svoje rešitve. Njihovo delo in nastop sta važni za slovensko zdomsko skupnost prav zaradi tega, da se pokaže mladina svojska in kulturno ustvarjalna.

Črta, podoba in skulptura so jezik, ki ga razume član katerekoli narodnostne in jezikovne skupnosti. Pustimo, da se mladina izraža na način, ki ji najbolj prija — slika, pesem, igra — pozneje in na podlagi vsega tega bo lahko prišlo do višjih oblikovnih, besednih in miselnih pojavov. Umetniški izraz je mnogovrsten — najprej podoba, pesem in igra, nato beseda in misel. Razstave in likovna javljanja imajo velik pomen v skupnosti našega širšega kulturnega delovanja.

Razstavljalci so vložili v svoja dela — to moramo vedeti in ceniti — napor in veliko mero zanimanja za slovensko umetniško in duhovno razgibanost v zdomstvu. Zato jim ob otvoritvi 2. razstave čestitamo za lepo pripravljeno in prikazano delo ter želimo, da bi dosegli v svojem bodočem likovnem in kulturnem nemiru obilo uspeha.

P

V nedeljo, 24. avgusta bo v San Martinu

Žegnanje in slovo od g. Jureta Rodeta

ob 8,30 žegnanska sv. maša v stolnici

ob 11,30 v dvorani poslovitev,

nato skupno žegnansko kosilo.

ASOCIACION CIVIL "HOGAR ESLOVENO"

SOCIEDAD CULTURAL

Convocatoria

De conformidad con lo dispuesto por los artículos 13º, 15º y 16º de los Estatutos, se convoca a los Señores Socios a la Asamblea General Ordinaria que se realizará el día 24 de Agosto de 1975 a las 15,30 horas en el local social, calle Dra. Cecilia Grierson Nº 3837 de Carapachay, Partido de Vicente López, Provincia de Buenos Aires, para tratar el siguiente

ORDEN DEL DIA:

1º) Lectura, consideración y aprobación de la Memoria, Balance General, Inventario, Cuenta de Ganancias y Pérdidas e Informe de la Comisión Revisora de Cuentas, correspondientes al Ejercicio Económico Nº 5 finalizado el 31 de Marzo de 1975.

2º) Lectura del Informe del Ecónomo (art. 28º).

3º) Lectura del Informe del Encargado Cultural (art. 29º).

4º) Informe del traspaso del bien inmueble y la inscripción en el Registro de la Propiedad, Escrituras 403 y 404 ante el Departamento Inspecciones de la Dirección de Personas Jurídicas en La Plata.

LA COMISION DIRECTIVA

Slovenska Kulturna Akcija

BARA REMEC RAZSTAVLJA

Argentinski sever in jug II

gornja dvorana slovenske hiše 30. 8 — 13. 9. 1975

OD VSEPOVSOD

NA KROŽNIH POTEH okoli zemlje kroži sedaj že 3.588 raznih predmetov. Samo v mesecu maju je na krožnicah ostalo 150 predmetov zemeljskega izvora. Med njimi je 733 umetnih satelitov, drugo pa so drobci raket, ki so eksplodirale. Največ teh malih umetnih satelitov so ostanki ameriške rakete, ki so jo izstrelili julija 1972 in ki je nosila prvi satelit z instrumenti za nadzorovanje prostora okoli zemlje. V maju je zavilo s svoje poti 28 predmetov ki so večinoma zgoreli v gostejših zračnih plasteh.

SDO in SFZ

vabita starše, mladino in prijatelje naše mladine na letošnji

Pevsko - Glasbeni Festival

v soboto, 23. avgusta ob 20,30 v Slovenski hiši

Sodeluje mladina iz Capitala, Carapachaya, Morona, Ramos Mejije, San Justa, San Martina in Slovenske vasi.

NEDELJA 31. AVGUSTA

Blagoslovitev Zavetišča dr. Gregorija Rožmana

Martin Fierro 4246 — Barrio Peluffo — San Justo

- 10h Zbiranje narodnih noš, zastopnikov društev, domov in ustanov
- 10,30h Slovesna otvoritev in blagoslovitev Zavetišča
- 11h Sv. maša (Sodeluje SPZ „Gallus")
- 12h Skupno kosilo („asado con cuero")
- 15h Popoldanski spored (Sodeluje Slov. mlad. godba)

VAŽNO:

- **Dohod** — Na zelenem pasu sredi dvosmernice „Camino de Cintura" bo med San Justom in Moronom kažipot z napisom: ASILO ESLOVENO.
- Prinesite s seboj jedilni pribor.

RUTA 205 FTE. ESTACION TEL. 295-1197 — EZEIZA

AVDA. 25 de MAYO 136 — C. SPEGAZZINI

ALMAFUERTE 3230 a 1 cuadra Municipalidad — SAN JUSTO

AVDA. PAVON/H. YRIGOYEN 8854/62 TEL. 243-2291/3058 (Entre Boedo y Sáenz) — LOMAS DE ZAMORA

Opozarjamo, da imamo v Lomas de Zamora, v našem novem velikem lokalu, vedno na razpolago najfinejše pohištvo.

✝

Vsem prijateljem in znancem sporočamo žalostno novico, da nas je v petek 8. avgusta, v 74. letu starosti zapustil naš dragi oče, stari oče, brat in stric, gospod

France Fajfar

Njegovo truplo smo položili k zadnjemu zemskemu počitku ob obilni udeležbi rojakov v soboto, 9. avgusta, na pokopališče v Olivos pri Buenos Airesu.

Lepo se zahvaljujemo č. g. Juretu Rodetu za opravljene molitve ob krsti in za vodstvo pogreba. Prav tako se zahvaljujemo vsem, ki so prišli pokojnika kropit, ki so darovali cvetje, molili za pokoj njegove duše in ga spremili na zadnji poti.

Žalujoči:

Sinovi: **Franc, Stane, Srečko** z družinami, **Ivan** in **Ciril**,

v domovini sestra **Julka** por. **Pesjak** z družino,

nečaki in nečakinje z družinami ter vse ostalo sorodstvo.

Buenos Aires, Kropa, Dražgoše, Koper, Wilwood USA.

Prof. dr. JUAN JESUS BLASNIK

specialist za ortopedijo in travmatologijo

Marcelo T. de Alvear 1241, pta. baja
Capital Federal
Tel. 41-1413

Ordinira v torek in petek od 17 do 20. Zahtevati določitev ure na privatni telefon 628-4188.

JAVNI NOTAR

FRANCISCO RAUL CASCANTE

Escribano Público

Cangallo 1642 Buenos Aires

Pta. baja, ofic. 2

T. E. 35-8827

ESLOVENIA LIBRE

Editor responsable: Miloš Stare
Director: Tone Mizerit

Redacción y Administración:
Ramón Falcón 4158, Buenos Aires
T. E. 69-9503
Argentina

Uredniški odbor:

Miloš Stare, Pavel Fajdiga, dr. Tine Debeljak, Slavimir Batagelj in Tone Mizerit

Correo Argentino Central (B

FRANQUEO PAGADO
Concesión Nº 5775

TARIFA REDUCIDA
Concesión Nº 382

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual Nº 1.233.341

Naročnina Svobodne Slovenije za l. 1975 za Argentino $ 440.— (44.000), pri pošiljanju po pošti $ 460.— (46.000); ZDA in Kanada pri pošiljanju z avionsko pošto 18 USA dol.; za Evropo 21 USA dol. Evropa, ZDA in Kanada za pošiljanje z navadno pošto 15 USA dol.

Talleres Gráficos Vilko S.R.L., Estados Unidos 425, Buenos Aires. T. E. 33-7213.

Učiteljska seja bo v sredo, 27. avgusta ob 20 Slov. hiši. Vabljeni vsi učitelji.

Poravnajte naročnino Svobodne Slovenije!

✝

Umrl je naš

Vule

V ljubezni, lepih spominih in molitvi živi z nami.

Zinka, Olga, Evgen, Kisa, Vera, Niko, Slobodan, Saša, Stanko, Elda, Viktor Damijan, Marija Elijana, Stella Maris, Silvia Carolina, Gloria Andrea, Vlado, Hermina, Tomislav.

14. avgusta 1975.

✝

Dotrpel je in šel v večnost naš nadvse zvesti član, gospod

Vule Rupnik

podpolkovnik slov. domobrancev

Njegovo truplo čaka vstajenja na moronskem pokopališču. Naj mu bo Vsemogočni dober Plačnik za vsa dobra, nesebična in junaška dela, s katerimi je skušal reševati svoj slovenski narod.

Ohranili ga bomo v hvaležnem spominu in molili za pokoj njegove duše.

Slomškov dom

Ramos Mejía, 14. avgusta 1975.

Ludvik Puš (30)

NA DOLGO POT

„Glej, zdi se mi, da se ustavlja. Še enkrat mu daj znamenje!" me je bodrila, nevernega Tomaža. Vendar sem spet vzdignil roko. Tedaj je voznik voz ustavil in se začel ritensko pomikati proti nama. Nagovorila sva ga, mu pojasnila z nekaj besedami položaj in ga vprašala, ali gre v Celovec. Prikimal je, se predstavil in odprl vrata k zadnjemu sedežu. Udobno sva se pogreznila v mehke blazine in predno sva se dobro zavedla, kaj se je zgodilo, naju je prijazno izložil na Kardinalsplatzu sredi Celovca, odkoder je bilo le nekaj sto metrov do najinega stanovanja.

Ta dogodek, sam po sebi nič nenavaden, vendar za naju nenavaden dovolj, je nama odsihmal veljal kot simbol božje pomoči v stiski. Ob spominu na svetopisemsko besedo, da brez božje volje še las ne pade z glave, sva se potem v vsakem, na videz brezizhodnem, položaju z velikim zaupanjem tolažila: „Kotmarski avto" pride, in bo vse dobro. Res je še prišel.

Romanje h Gospe sveti

Ne vem ne kdaj, ne kako sva se z vodilnim domobranskim oficirjem Ivanom Drčarjem domenila, da pojdeva na god slovenskih apostolov sv. Cirila in Metoda na romanje h Gospe sveti. Niti tega se ne spominjam, ali sva se sploh domenila, ali sva le slučajno zadela drug ob drugega na poti k slavnemu romarskemu svetišču. Vem natanko, da sva od postaje Annabichl dalje skupaj kolesarila proti Gosposvetskemu polju, kmalu zagledala na vzpetini nad ravnino veličastno cerkev, zavila še precéj preden se pride do vojvodskega prestola na desno in v zadnji klanec pririnila kolesa na dvorišče hiše božje. Spominjam se tudi, kako sva skupno ogledovala znamenite lepote in zgodovinske spomenike v cerkvi in zunaj nje in kako nama je bilo ljubo, da sva bila dva, ki sva se enako živo zanimala za starodavne svetinje naših slovenskih prednikov. Lahko sva se pogovarjala in drug drugemu osveževala znanje o tem kraju iz šolskih knjig. Človek ima pri takih priložnostih rad poleg sebe drugega, ki se je tudi učil zgodovine onih predelov slovenske zemlje, kjer so se odigravali najbolj pomembni dogodki v davno minulih stoletjih Slovencev, rad mu kaj pokaže, ga kaj vpraša, pozabavlja čez nestrpnost naroda, ki je to staro slovensko svetinjo — ukradel in si jo prilastil.

Nisem bil prvi pot pri Gospe sveti, a odkar sem jo obiskal poprej, je minilo svojih petintrideset let, dovolj dolga doba, da se le medlo spominjaš svojih vtisov. Tačas smo slovenski študenti priredili v hotelu Trabesinger v Celovcu dijaško zborovanje in slavnost, pri kateri sem, učenec nižje gimnazije, tudi nastopil. Potem smo obiskali Gospo sveto, si ogledali vojvodski prestol in se podali tudi h knežjemu kamnu na Krnu. Vse se je obnovilo v spominu, vendar je bila časovna razdalja tako velika, da ni bilo jasnih podob. Pa je bilo tudi zanimanje nedoraslega fantiča drugačno kot je sedaj zrelega moža.

Da sem se ravno na ta dan podal na romarsko pot, sta dala slovanska apostola sv. Ciril in Metod le delen povod. Vendar sem želel njun praznik obhajati ob grobu sv. Modesta, ki je še pred njima prinesel med karantanske Slovence luč krščanstva. Toda močnejši nagib je bila neka obletnica. Sedmega julija tistega leta je minevalo 30 let od dneva, ko me je na fronti v Galiciji kot cesarskega vojaka zadela krogla iz ruske puške in podrla na tla. Pobrali so me sanitejci, odnesli na varno, pogledali rano in jo obvezali.

Ko so me v frontni bolnici (Feldspital) zdravniki natanko pregledovali, so mi povedali, da je to ‚Tausendguldenchuss", kot se je v tedanjem uradnem žargonu imenovala rana, na zunaj po svoji lokaciji videti huda in nevarna, v resnici pa relativno lahka in brez nevarnosti. Špičasta puškina krogla (Rusi so tačas rabili okoničene krogle) me je namreč zadela od strani, predrla život v pasu med hrbteničnimi vretenci in drobovjem, ne da bi bila nevarno poškovala eno ali drugo, in izstopila na drugi strani kak pedenj daleč od hrbtenice. Dejansko je obdrsnila eno vretence, toda tako neznatno, da je zdravnik pustil, da sta se obe rani normalno zazdravili. Več let ni bilo nikakih motenj, a ko sem bil že na Kmetijski šoli na Grmu kakih 8 let kasneje, se je pojavil takozvani „mrzli absces", v katerem je organizem odstreljene drobne fragmente vretenčne konice sam izločil. Moral sem v bolnico in precej tednov ostal notri, a vse se je pozdravilo brez kvarnih posledic.

Pred oltarjem svete Gospe sem se obletnice spomnil in se zahvalil, da sem bil obvarovan smrti v mladih letih. Prosil sem nato Gospo v oltarju, naj razgrne svoj plašč nad ljudstvom, potomcem onih Slovenov, ki so pred mnogimi stoletji gradili njej na čast to veličastno svetišče, pa je sedaj v verigah brezbožnega nasilja, da ga zločin lastnih sinov ne bo strl. Če je moja še neizpolnjena naloga boriti se še zoper zlo, ki doslej mori telesa, odslej pa bo morilo duše, jo bom izpolnil, kolikor jo bom mogel, do konca. Tako sem obljubil sveti Gospe v cerkvi Gospe svete, nato pa poiskal kolo in se odpeljal proti domu v Celovcu.

Moj soromar se ni vračal z menoj. Ali je šel k vojvodskemu prestolu ali je imel kakšna druga pota, se ne spominjam več.

Lagodno sem kolesaril proti Celovcu. Cesta rahlo pada, kolesu je bilo treba le malo moje sile, pa je vendar spešno drselo. Nekaj pred postajo Annabichl je bilo v tistem času na desni strani ceste nekoliko odmaknjeno veliko krdelo barak, očividno vojaškim potrebam namenjenih. Zdele so se mi skoraj nove in v dobrem stanju, vsled česar je bilo povsem razumljivo, da so jih zasedli angleški vojaki. To je razodevala obsežna zastava angleškega imperija, ki je še stal, in vojaki zasedbene armade, posebno oficirji, so ob vsaki primerni in neprimerni priliki očitno kazali, da predstavljajo mogočen imperij.

Vozil sem po prometnih predpisih po desni polovici ceste toliko ob strani, da so me avtomobili v moji smeri brez izogibanja lahko prehitevali. Kar zagledam, da mi prihaja nasproti angleški vojaški poltovorni avto, pokrit z značilno plahto za šofersko kabino. To vozilo in moje kolo sta se približevala drug drugemu nekako v enaki oddaljenosti od široke poti, ki iz smeri avta zavije levo s ceste proti barakam. Hipoma zapazim, da avto daje svetlobni signal za svoj okret na levo, torej prek moje cestne polovice, na pot k taborišču. Pametno in previdno bi bil ravnal, če bi bil kolo ustavil in počakal, da avto odpelje na stransko pot. Toda človeku se ponavadi preveč mudi in toži imeti preveč komedij, da bi namreč stopil s kolesa, malo potrpel, potem ga spet zasedel; zato sem raje hotel umakniti se z zavojem na svojo levo, na sredo ceste, češ, vozilo ima prosto pot za odvoz s ceste.

(bo še)